

เรื่อง : โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

ผู้วิจัย : ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตาม สนับสนุน การวิจัยของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเสริมสร้างพลังชุมชนโดยเฉพาะเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม และเพื่อประยุกต์ใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้เกิดประโยชน์ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งหมด 11 กลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มพหุภาษาและวัฒนธรรม 1 พื้นที่ ได้แก่ กลุ่มปลัง, กลุ่มบิซู, กลุ่มเลอเวือะ, กลุ่มขมุ, กลุ่มเขมรถิ่นไทย, กลุ่มกวย, กลุ่มไส้ (กูสุมาลย์), กลุ่มแสก, กลุ่มกะซอง, กลุ่มอูรักลาโว้ย และกลุ่มมอแกน ส่วนกลุ่มพหุภาษาและวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่ม ชั (ทะวีง), ญ้อ, ภูไท และลาว ในตำบลพุมาวปี อำเภอสังขาร จังหวัดสกลนคร

วิธีการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ ติดตาม สนับสนุน และส่งเสริมโครงการวิจัย, ต่อยอดงานฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในรูปแบบอื่น ๆ โดยทำงานผ่านแหล่งทุนที่เกี่ยวข้อง, ประสานงานและทำงานเพื่อการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ, พัฒนาศักยภาพพี่เลี้ยงทีมวิจัย และเผยแพร่ความรู้และกระบวนการฟื้นฟูภาษาท้องถิ่น

ผลจากการดำเนินงานวิจัย สรุปได้ดังนี้ 1) สามารถติดตามหนุนเสริมงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ขึ้นในปี 2556 ระยะที่ 2 ได้จำนวน 4 โครงการ ได้แก่ กลุ่มพหุภาษาและวัฒนธรรม (ชั (ทะวีง), ภูไท, ญ้อ, ลาว), กลุ่มกะซอง, กลุ่มกวย ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มอยู่ในระหว่างการจัดกิจกรรมปิดโครงการ และทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ส่วนกลุ่มไส้ (กูสุมาลย์) กำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำรายงานความก้าวหน้า และขอขยายระยะเวลาดำเนินโครงการอีก 6 เดือน สามารถติดตามหนุนเสริมงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ขึ้นในปี 2556 ได้ 4 โครงการ ได้แก่ กลุ่มบิซู, กลุ่มอูรักลาโว้ย, กลุ่มเขมรถิ่นไทย และกลุ่มมอแกน ปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการจัดทำรายงานความก้าวหน้า สามารถขึ้นโครงการใหม่ได้ 4 โครงการ ได้แก่ กลุ่มแสก, กลุ่มเลอเวือะ, กลุ่มปลัง และกลุ่มขมุ ปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงการขึ้นสัญญาโครงการและเปิดบัญชีโครงการ 2) เกิดการต่อยอดงานฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในรูปแบบอื่น ๆ โดยทำงานผ่านแหล่งทุนที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม 3) เกิดการประสานงานและทำงานเพื่อการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ เช่น ราชบัณฑิตยสถาน สถาบัน SOAS มหาวิทยาลัยลอนดอน 4) พัฒนาศักยภาพพี่เลี้ยงทีมวิจัย โดยการเข้าร่วมประชุม / งานเสวนาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการผลิตบทความวิชาการ 5) เกิดการเผยแพร่ความรู้และกระบวนการฟื้นฟูภาษาท้องถิ่น โดยการเขียนบทความการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย การเผยแพร่ความรู้ผ่านการบรรยาย และการนำเสนอบทความ การเผยแพร่ข้อมูลและความรู้ผ่านสื่อสาธารณะและสื่อมวลชน รวมทั้งการจัดแสดงนิทรรศการในงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมาย กล่าวคือ สามารถติดตาม สนับสนุนการวิจัยของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ได้ สามารถเสริมสร้างพลังชุมชนโดยเฉพาะชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านการฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง เกิดการนำไปใช้ประโยชน์กับชุมชนโดยตรง แต่การดำเนินงานภายในระยะเวลาเพียง 1 ปี ยังไม่สามารถทำให้เกิดการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างชัดเจน จำเป็นต้องมีการพัฒนาและยกระดับองค์ความรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาและการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถดำเนินงานได้หลายแนวทาง เช่น การจัดกิจกรรมถอดความรู้และสรุปบทเรียนการฟื้นฟูภาษาในรูปแบบต่าง ๆ, การพัฒนาโครงการวิจัยท้องถิ่นในลักษณะ การบันทึกรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ให้มากขึ้น, การจัดเวทีวิเคราะห์แลกเปลี่ยน จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง, การจัดทำเอกสารรวบรวมชุดองค์ความรู้ และการปรับบทบาทพี่เลี้ยงทีมวิจัย เป็นต้น